

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ФОРКОШ Надія Миколаївна

УДК: 330.322

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ СТРАТЕГІЄЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Спеціальність: 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ 2012

Дисертацією є рукопис
Робота виконана у Національному університеті харчових технологій Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Мостенська Татяна Леонідівна,
Національний університет харчових технологій
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України,
завідувач кафедри менеджменту

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Гуткевич Світлана Олександрівна
Національний університет харчових технологій
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту
України, завідувач кафедри міжнародної економіки

кандидат економічних наук
Кісіль Микола Іванович,
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» УААН, завідувач відділу інвестицій «Інститут аграрної економіки» УААН

Захист дисертації відбудеться 18 жовтня 2012 р. о 10⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д.26.058.01 у Національному університеті харчових технологій за адресою: 01601, м. Київ – 601, вул. Володимирська, 68, учбовий корпус А, аудиторія 311.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету харчових технологій за адресою: 01601, м. Київ – 601, вул. Володимирська, 68.

Автореферат розісланий 14 вересня 2012 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
доктор економічних наук

В. М. Марченко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У наш час поняття «стратегія» охоплює майже всі сфери людської діяльності: політичну соціальну, культурну тощо. Це поняття адаптувалося до усіх галузей економіки, математичних та фізичних наук та набуло специфічних рис, притаманних кожній сфері людської діяльності. Здобута інформація та ефективне управління стратегією забезпечує, в більшості випадків, ефективний розвиток підприємства.

У сфері економіки управління інвестиційною стратегією посідає одне із провідних місць, оскільки для ефективного розвитку підприємства обов'язковою умовою є визначений стратегічний напрям діяльності, забезпечення якого підтримується інвестиційною стратегією.

Для підприємства життєво важливою є саме інвестиційна стратегія, яка визначає спрямування його фінансових ресурсів у ті сфери діяльності, що потребують розвитку. Правильний вибір інвестиційної стратегії та подальше ефективне управління нею забезпечують розширення збуту продукції, закріплення ринкових сегментів та більш повну орієнтацію на споживачів, проникнення на нові сегменти ринку, підняття власного статусу тощо. Саме знання про управління інвестиційною стратегією, якщо воно достатньо глибоке і базується на принципах ефективного управління, забезпечуватиме прибуткову діяльність підприємства.

До досліджень поняття інвестиційної стратегії та управління нею зверталось багато вітчизняних та зарубіжних вчених: І.О. Бланк, Н.В. Бутенко, А.Ф. Гойко, С.О. Гуткевич, Г.О. Доленко, С.В. Захарін, Дж. Кларк, М.І. Кисіль, О.І. Ковалюк, Ю.М. Коваленко, Н. В. Краснокутська, І. Г. Клівець, Б.Г. Литвак, Т.В. Майорова, А. Маршалл, Т.Л. Мостенська, Ф. Найт, С.В. Онікієнко, О.М. Петухова, М. Портер, А.А. Пересада, М.О. Савченко, В. П Сладкевич, Р.П Солонська, К. Фрімен, І. Фішер, М.Г. Чумаченко, Д.М. Черваньов, Б. М Щукін, та інші.

Більшість досліджень українських науковців спрямовані на визначення інвестиційної стратегії, але при цьому недостатньо вивчені питання управління інвестиційною стратегією саме підприємств харчової промисловості. Обґрунтування вибору напрямів інвестиційної стратегії та можливості їх реалізації підприємством у своїй діяльності до цього часу залишаються предметом дискусій у спеціальній літературі.

Дискусійність існуючих точок зору та невизначеність у питаннях формування, реалізації та управління інвестиційною стратегією на підприємствах, обмеженість представлених у літературі сучасних методів та інструментів управління інвестиційною стратегією, особливо в харчовій промисловості, обумовили вибір теми дисертації, її актуальність, визначили мету, завдання та зміст дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дане наукове дослідження проводилось у рамках держбюджетної теми «Удосконалення системи менеджменту на підприємствах харчової промисловості» (номер державної реєстрації 0108U010781), що виконується на

кафедрі менеджменту Національного університету харчових технологій.

Особисто автором у рамках даної теми розроблена концепція управління інвестиційною стратегією, здійснено обґрунтування напрямків її реалізації, розроблено комплексну систему методів обґрунтування напряму інвестиційної стратегії підприємства.

Мета і задачі дослідження. Метою роботи є розробка теоретичних положень, методичної бази та практичних рекомендацій з організації та удосконалення управління стратегії підприємств харчової промисловості.

Для досягнення сформульованої мети були визначені завдання дослідження:

- дослідити еволюцію поняття «стратегія», визначити структурні складові формування стратегії на підприємствах харчової промисловості;
- узагальнити існуючі точки зору та визначити поняття «інвестиційна стратегія», виявити класифікаційні ознаки інвестиційних стратегій з метою підвищення ефективності управління ними;
- розробити алгоритм управління інвестиційною стратегією на підприємствах, як підтримуючу складову реалізації базової стратегії розвитку підприємства;
- удосконалити підходи до обґрунтування напрямів інвестиційної стратегії підприємства;
- визначити проблеми стратегічного розвитку підприємств харчової промисловості та здійснити оцінку можливих варіантів напрямів їх інвестиційного розвитку;
- проаналізувати інвестиційну діяльність підприємств харчової промисловості та визначити чинники впливу на неї;
- систематизувати можливі напрями інвестиційних стратегій для підприємств харчової промисловості, виходячи з аналізу наявних у промисловості проблем;
- оцінити діяльність підприємств харчової промисловості, які обрані для проведення досліджень та обґрунтувати напрями їх стратегічного розвитку;
- вдосконалити методичний підхід до процесу планування інвестиційної стратегії.

Об'єктом дослідження є процес управління інвестиційною стратегією на підприємствах харчової промисловості в умовах непрогнозованих змін зовнішнього середовища.

Предмет дослідження – теоретико-методичні засади управління інвестиційною стратегією і сукупністю взаємозв'язків між її окремими елементами.

Методи дослідження. Методичну і теоретичну основу даного наукового дослідження склали методи системного аналізу (при оцінці стану інвестиційної діяльності підприємств харчової галузі), методи економіко-математичного моделювання (при визначенні можливих напрямів інвестиційної стратегії харчових підприємств), фінансового та стратегічного аналізу (при аналізі діяльності підприємств), методи економічного планування (при розробці

подальших результатів інвестиційного розвитку підприємства).

Наукова новизна одержаних результатів. У процесі здійснення дослідження автором були одержані наступні наукові результати, які представляють наукову новизну:

Вперше:

- розроблено підхід до визначення напрямів інвестиційної стратегії, яка враховує необхідність вирішення проблем виробників сировини, фінансово-економічний стан підприємств харчової промисловості, та спрямована на підвищення ефективності діяльності підприємств;

Удосконалено:

- методичний підхід до планування та управління інвестиційною стратегією на харчовому підприємстві через обрання оптимальних напрямів інвестиційної стратегії, який побудований на системі показників фінансового стану, SWOT-аналізу, матриці БКГ та збалансованої системи показників;

- теоретичний підхід до визначення сутнісних та кількісних атрибутів-характеристик стратегії;

- методичний підхід розв'язання основних проблем функціонування підприємств харчової промисловості через визначення можливих напрямів інвестиційного розвитку підприємства;

- процедуру формування та реалізації інвестиційної стратегії підприємства, шляхом включення сукупності інструментів стратегічного та фінансового аналізу з метою конкретизації напрямів вкладання кошів підприємства.

Дістали подальшого розвитку:

- методичний підхід до управління інвестиційною стратегією як процесом з визначеною послідовністю етапів, що впливає із загальної концепції стратегічного розвитку підприємства і забезпечує ефективність базових процесів управління на підприємстві;

- теоретичний підхід до визначення взаємозв'язку інвестиційних стратегій підприємств харчової промисловості та діяльністю виробників сільськогосподарської продукції;

- теорія інвестиційного менеджменту шляхом уточнення поняття інвестиційної стратегії, як головного плану дій підприємства в сфері його інвестиційної діяльності, який визначає пріоритетність, напрями й форми реалізації, характер формування інвестиційних ресурсів і послідовність етапів реалізації для досягнення довгострокових інвестиційних цілей, що забезпечують ефективний розвиток підприємства.

Практичне значення отриманих результатів.

Одержані в процесі дослідження результати теоретико-методологічного та прикладного характеру доведені до рівня методичних та практичних розробок і можуть бути використані при розробці та реалізації інвестиційної стратегії підприємств харчової промисловості.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є результатом самостійного наукового дослідження. Опубліковані наукові праці містять

положення, висновки і пропозиції, сформульовані здобувачем. Із наукових публікацій, написаних у співавторстві, у дисертаційній роботі автором використовуються лише ті положення, які належать особисто автору.

Апробація результатів дисертації. Основні результати досліджень, які включено до дисертації доповідались та обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: Проблеми економіки підприємств у сучасних умовах (19-20 березня 2009 р.), Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI ст. (13-14 квітня 2009 р.), Участь молоді в розвитку економіки та суспільства України (17-19 лютого 2011р), Новітні технології, обладнання, безпека та якість харчових продуктів: сьогодення та перспективи (27-28 вересня 2010 р.), Проблеми економіки підприємств в умовах сталого розвитку (3-4 квітня 2008 р.), Новітні технології, обладнання, безпека та якість харчових продуктів: сьогодення та перспективи (27-28 вересня 2010 р.).

Обсяг і структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел та додатків. Основний обсяг роботи становить 256 сторінок комп'ютерного тексту, який включає 35 рисунки, 41 таблиця і 4 додатки. Список використаних джерел налічує 175 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, визначено мету та основні завдання, предмет та об'єкт дослідження, розкрито наукову новизну одержаних результатів, їх теоретичну та практичну цінність й особистий внесок здобувача, наведено відомості щодо апробації результатів дослідження та публікації за темою.

У першому розділі **«Теоретико-методичні підходи до визначення інвестиційної стратегії»** узагальнено теоретичні підходи до визначення стратегії. Розглянуто позиції науковців, які розглядають інвестиційну стратегію як філософію розвитку, вектор досягнення цілей, здобуття певного економічного статусу, що примушує підприємство еволюціонувати в економічному середовищі. Науково-практичний підхід розглядає стратегію як спосіб досягнення результату, сформульованого у вигляді мети або процесу, у ході якого керівники встановлюють місію, формують систему цілей, обирають стратегії, а також визначають усі складові процесу стратегічного управління.

Організаційно-управлінський підхід розглядає стратегію як довгостроково-визначений план, напрямок дій, фінансово заданий курс, до якого має рухатись організація, щоб забезпечити собі домінуюче положення серед конкурентів.

Узагальнено наукові підходи до визначення управління інвестиційною стратегією та представлено визначення поняття інвестиційної стратегії, як плану дій підприємства у сфері його інвестиційної діяльності, який визначає пріоритети її напрямів і форм, характер формування інвестиційних ресурсів і

послідовність етапів, реалізацію довгострокових інвестиційних цілей, що забезпечують ефективний розвиток підприємства.

Управління інвестиційною стратегією реалізує свою головну мету й основні задачі шляхом здійснення певних функцій: прогнозування і планування інвестиційної діяльності; формування портфеля реальних та фінансових інвестицій підприємства; реалізація інвестиційних програм розвитку підприємства.

Процес розробки інвестиційної стратегії включає етапи, що подані на рис. 1. Наведені послідовність і зміст основних етапів розробки інвестиційної стратегії підприємства в цілому відображають загальноприйняті в економічній теорії і практиці принципи і методичні підходи.

Рис. 1. Етапи розробки інвестиційної стратегії

Здійснення інвестицій не гарантує підприємству ринкового успіху, якщо відсутня узгодженість дій у сфері інвестування, основу якої становить

інвестиційна стратегія. Водночас, інвестиційна стратегія виходить із загальної стратегії економічного розвитку підприємства і має узгоджуватися з нею за цілями та етапами розвитку. Урахування взаємозв'язку інвестиційної стратегії з іншими складовими стратегічного набору дозволяє значно підвищити ефективність її розробки та реалізації.

У другому розділі **«Оцінка інвестицій, як чинник подолання проблем функціонування підприємств харчової промисловості»** досліджено інвестиційну діяльність на підприємствах харчової промисловості. Здійснено оцінку наявних проблем на підприємствах харчової промисловості, що потребують вирішення, шляхом реалізації різних напрямів інвестиційних стратегій.

За результатами аналізу визначено, що найбільшими проблемами харчової промисловості є: зношеність основних засобів (ОЗ), якість сировини та якість продуктів харчування, організація вчасної доставки сировини тощо.

Розглянувши динаміку показників зносу ОЗ, можна зазначити, що він по підприємствах окремих галузей харчової промисловості коливається від 40% до 67,2%. Слід зазначити, що по підприємствах окремих галузей харчової промисловості показник зносу ОЗ був вищим середнього рівня на:

- 6,9% – виробництво м'яса;
- 18,7% – виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах;
- 6,7% – виробництво виноградних вин ;
- 12,8% – виробництво цукру та ін.;

Однією із головних проблем при виробництві харчових продуктів залишається проблема їх якості. Такий стан вимагає спрямування інвестицій на забезпечення випуску продукції необхідної якості для збільшення обсягів виробництва, а також для наповнення внутрішнього ринку та нарощування обсягів експорту.

Деякі з проблем харчової промисловості тісно пов'язані зі станом сільськогосподарського виробництва, продукція якого виступає базою для переробної, та, відповідно, харчової промисловості.

Звідси випливає, що для підприємств харчової промисловості України проблема якості та безпеки продукції тісно пов'язана з усіма підгалуззями сільського господарства, тобто якість сировини значною мірою формує майбутню якість та конкурентоспроможність харчового продукту, як на внутрішньому, так і світовому ринку (рис. 2).

Якість продукції підприємств харчової промисловості знаходиться під впливом негативних явищ, що породжуються проблемами сільськогосподарського комплексу. Такими проблемами є: процес фінансування розвитку сільського господарства, проблеми пов'язані з якістю сировини для підприємств харчової промисловості, доставкою сировини, обсягом сировини, нестабільністю цін на сировину тощо, які породжують для підприємств харчової промисловості ланцюг проблем.

Рис. 2. Вплив сільського господарства на якість продукції харчової промисловості

Для виявлення першопричин цих негативних явищ на підприємствах харчової промисловості зображено зв'язки між основними проблемами сільськогосподарського виробництва та підприємств харчової промисловості (рис. 3). Основні проблеми сільського господарства породжують проблеми підприємств харчової промисловості України, вирішення яких є важливими напрямками для інвестиційного розвитку підприємств.

Підвищення ефективності діяльності підприємств харчової промисловості можна розглядати лише через призму інвестиційної стратегії, оскільки такий розгляд є базовим для визначення можливих напрямів розвитку підприємств, які обумовлені впливом сільського господарства.

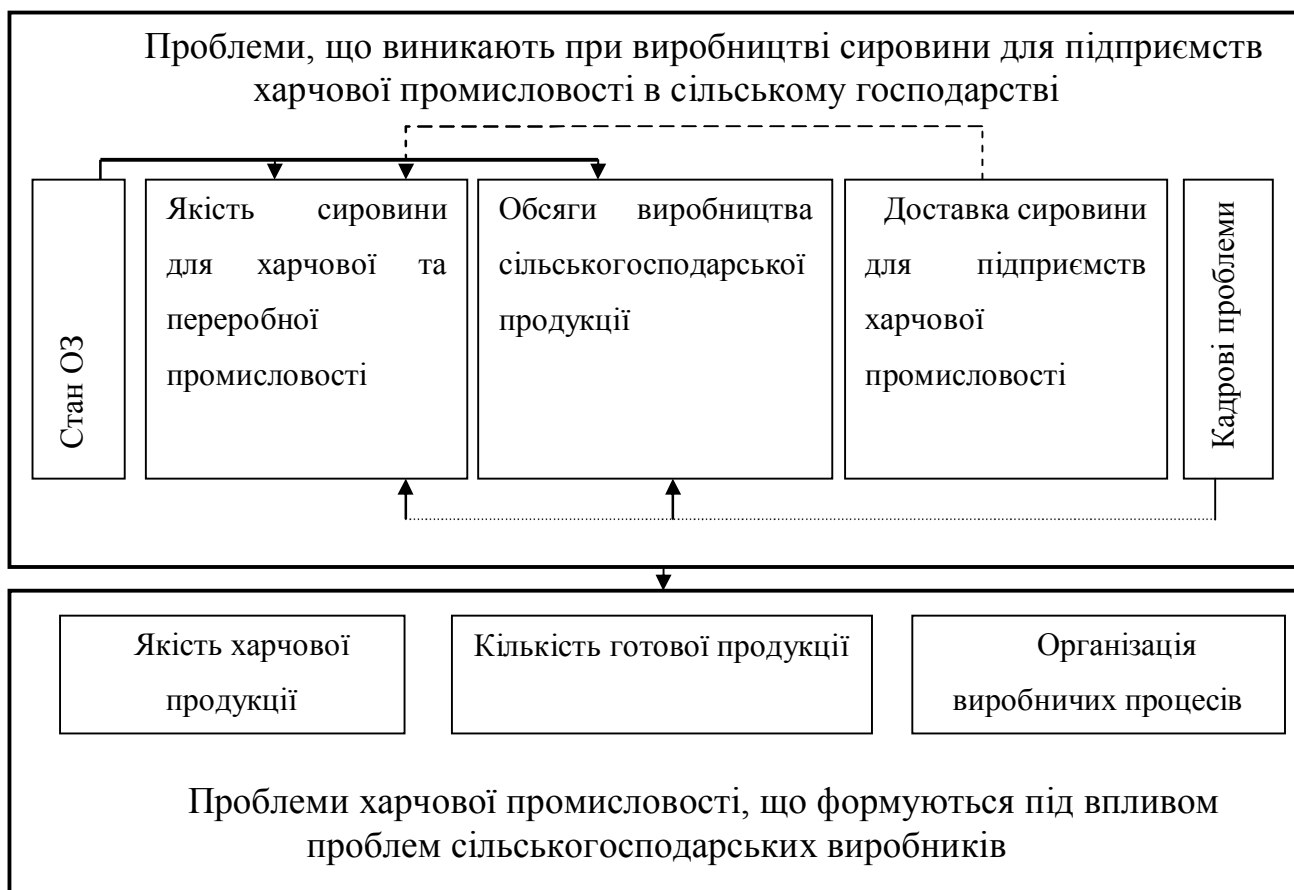

Рис. 3. Зв'язок основних проблем сільського господарства та підприємств харчової промисловості

Інвестиційна стратегія виступає рушійною силою, що може призвести до позитивних зрушень у діяльності підприємств харчової промисловості. Роль інвестиційної стратегії підвищиться, якщо вона буде відповідати визначеним пріоритетам та тенденціям розвитку в самих галузях. Мається на увазі, що як інвестиції породжують позитивні зрушення у функціонуванні підприємства, так і можливість інвестицій визначається стратегією розвитку підприємств харчової галузі.

У третьому розділі **«Напрями вдосконалення управління інвестиційною стратегією підприємств харчової промисловості»** визначено, що інвестиційна стратегія підприємств харчової промисловості повинна носити комплексний характер і реалізовуватися не лише за одним напрямом, а в більшості випадків носити комплексний характер, що забезпечуватиме подолання значної кількості негативних процесів на підприємстві. Крім того, такі напрями реалізації інвестиційної стратегії як підвищення якості продукції та ресурсне забезпечення не можливо реалізувати окремо без зрушень у розвитку сільського господарства. Зміни в розвитку сільського господарства передбачають також певний перелік напрямів інвестиційного розвитку, що є подібним до інвестиційних напрямів харчової промисловості, а саме: техніко-технологічний; продуктовий; якість та безпеки продукції; організаційно-управлінський (рис.4).

Рис. 4. Напрями інвестиційної стратегії

Для ефективного управління інвестиційною стратегією підприємства харчової галузі розроблено схему, яка охоплює всю низку взаємозалежних складових (рис. 5).

Розрізняють такі види базових стратегічних альтернатив: зростання, обмежене зростання, скорочення, комбінування.

Кожній базовій стратегічній альтернативі відповідає певний набір напрямів інвестиційної стратегії.

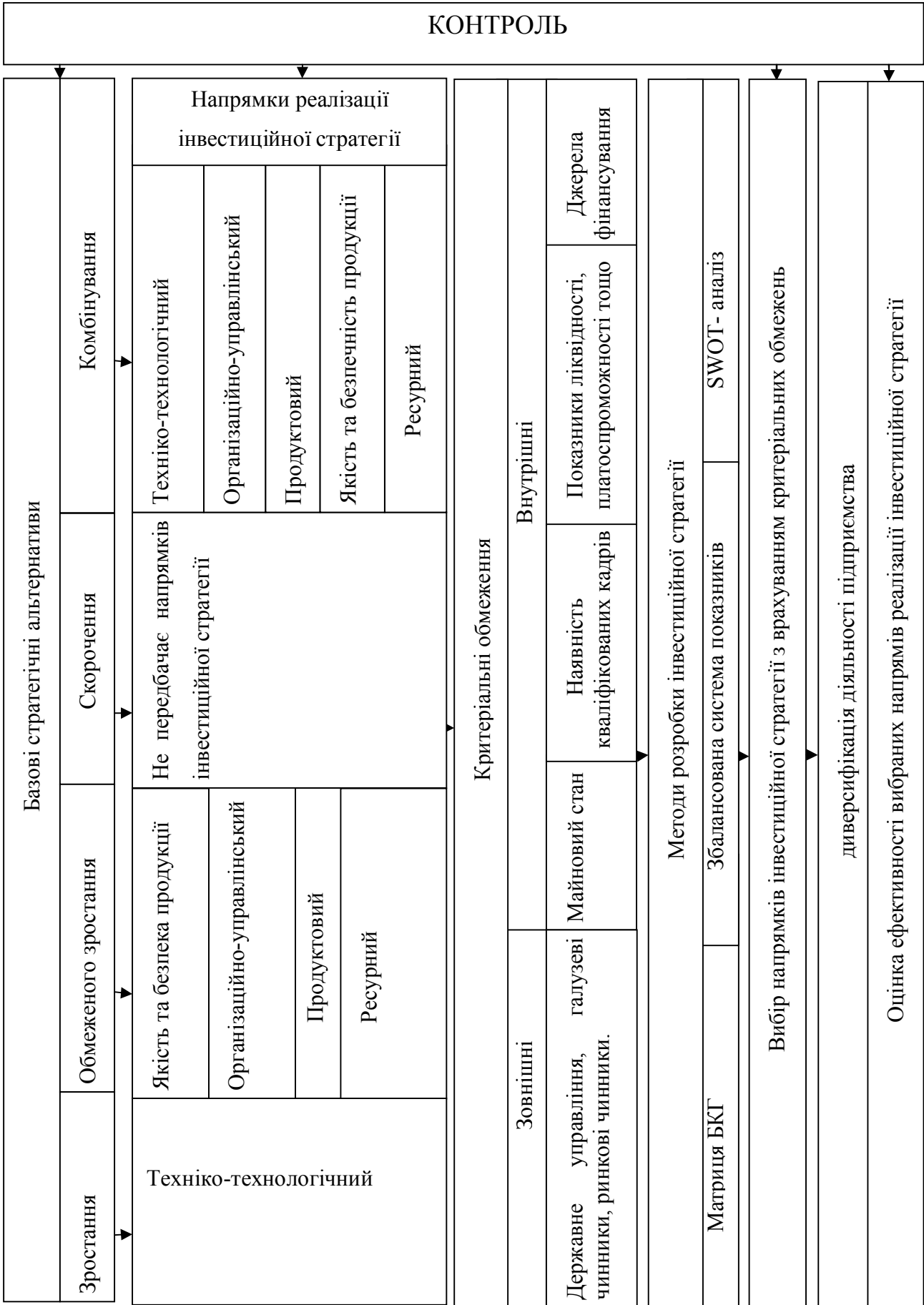

Рис. 5. Схема ефективного управління інвестиційною стратегією

Стратегічний альтернативі зростання відповідатиме техніко-технологічний напрям розвитку інвестиційної стратегії, пов'язаний із заміною та оновленням обладнання, визначення нових напрямів виробництва, оскільки кардинальне оновлення виробничих потужностей, які є базою всього процесу виробництва, дає можливість підприємству в якості конкурентної переваги забезпечувати вищі темпи приросту обсягів виробництва, порівняно з іншими підприємствами галузі, що використовують традиційні технології.

Обмежене зростання пов'язане з такими напрямками інвестиційної стратегії як: організаційно-управлінський, продуктовий, ресурсний, безпека та якість продукції.

Скорочення за своїм змістом не відповідатиме жодному напрямку розвитку інвестиційної стратегії, оскільки передбачає скорочення обсягів виробництва, ліквідацію окремих одиниць підприємства, вихід з окремих сегментів ринку тощо.

Комбінування пов'язане з такими напрямками інвестиційної стратегії як: техніко-технологічний, організаційно-управлінський, продуктовий, ресурсний, безпека та якість продукції.

Значний вплив на вибір напрямів реалізації інвестиційної стратегії мають показники майнового стану, показники ліквідності, платоспроможності та рентабельності харчового підприємства. Крім того, запропонований підхід дозволяє при визначенні напрямів інвестиційної стратегії керуватись результатами методів стратегічного аналізу матриці БКГ, SWOT-аналізу та методикою збалансованої системи показників.

Якщо значення коефіцієнтів перевищують нормативне, то можливою є стратегічна альтернатива зростання (техніко-технологічний напрям) або обмежене зростання (якість та безпека продукції, організаційно-управлінський, продуктовий, ресурсний).

Якщо набір показників фінансового стану відповідає нормативам, або його зростання відбувається помірними темпами, то в даному випадку доцільним є обмежене зростання.

При невідповідності показників нормативним значенням та наявній тенденції зменшення їх значень можливим є комбінування напрямів інвестиційних стратегій (техніко-технологічний, якість та безпека продукції, організаційно-управлінський, продуктовий, ресурсний) та скорочення, що не передбачає вкладання інвестицій.

За темою дослідження було здійснено аналіз діяльності ДП ПАТ «Київхліб» «Київський хлібокомбінат №12», ПАТ «Оболонь», ПП «Сімола», ДП ПАТ «Київхліб» «Київський хлібокомбінат №11». Враховуючи аналіз майнового стану, показників ліквідності, платоспроможності та рентабельності, SWOT-аналіз, визначених стратегічних альтернатив (аналіз матриці БКГ) та збалансованої системи ключових показників, було запропоновано такі напрями інвестиційної стратегії:

- для ДП ПАТ «Київхліб» «Київський хлібокомбінат №12» – комбінування напрямів: техніко-технологічний, організаційно-управлінський, якість та безпека продукції;

- для ПАТ «Оболонь» визначено організаційно управлінський напрям;

- для ПП «Сімола» рекомендовано комбінування напрямів: техніко-технологічний, організаційно-управлінський, продуктовий, якість та безпека продукції

- для ДП ПАТ «Київхліб» «Київський хлібокомбінат №11» рекомендовано комбінування напрямів: техніко-технологічний, організаційно-управлінський, якість та безпека продукції.

За результатами проведеного дослідження визначено, що ефективний інвестиційний розвиток підприємств досягається за умови реалізації напрямів інвестиційної стратегії, що обґрунтовані з врахуванням зовнішніх та внутрішніх критеріальних обмежень.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведене теоретичне узагальнення та нове розв'язання сукупності завдань щодо вдосконалення процесу управління інвестиційною стратегією підприємств харчової промисловості. Результати проведеного дисертаційного дослідження дозволяють зробити такі висновки:

1. На основі проведеного дослідження щодо розуміння економічної сутності стратегії, було визначено основні підходи до поняття стратегії, а саме: з точок зору теоретико-абстрактного підходу – стратегія виступає як філософія розвитку, вектор досягнення цілей, здобуття певного економічного статусу, що примушує підприємство еволюціонувати в економічному середовищі, з точки зору організаційно-управлінського підходу стратегія розглядається як довгостроково-визначений план, напрям дій, фінансово заданий курс, до якого має рухатись організація, щоб забезпечити собі домінуюче положення серед конкурентів. Запропонований підхід дає можливість усвідомити основні теоретичні підходи визначення стратегій і обґрунтувати теоретичні засади формування інвестиційної стратегії.

2. Аналіз теоретичних підходів щодо визначення інвестиційної стратегії дозволив узагальнити існуючі погляди і визначити інвестиційну стратегію, як таку, поєднує в собі риси довгострокового плану управління капіталом, генеральний план, основою якого є система довгострокових цілей пов'язаних з отриманням прибутку та розширенням виробництва, що розкриває поняття, як багатогранне і комплексне явище і дозволяє визначити пріоритетність загально організаційних цілей при плануванні інвестиційної стратегії.

4. Управління має набір методів та інструментів, що дозволяють підвищувати ефективність управлінських рішень. Проте специфіка напрямів управлінського впливу вимагає використання конкретних методів. При управлінні інвестиційною стратегією було обґрунтовано доцільність використання: показників фінансового стану, SWOT-аналізу, матриці БКГ та

Збалансованої системи показників, що забезпечує обрання оптимальних напрямів інвестиційної стратегії.

5. Здійснена оцінка процедури формування інвестиційної стратегії дозволила розширити інструменти її планування для конкретних напрямів інвестиційної стратегії, визначити перелік напрямів вкладання коштів, з метою підвищення ефективності напрямів інвестиційної стратегії: ресурсного, продуктового, техніко-технологічного, організаційно-управлінського, якості та безпеки харчової продукції.

6. На основі статистичних даних у досліджуваному періоді 2005-2010 рр., було визначено, що інвестиційна діяльність підприємств харчової промисловості здійснювалась за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, власних коштів підприємств та організацій, коштів іноземних інвесторів, коштів інвестиційних фондів, кредитів банків та інших позик. Проте інвестиційна активність вітчизняних харчових підприємств залишається на низькому рівні. Це пояснюється рядом існуючих проблем, зокрема: недосконалістю нормативно-правової бази та відсутністю державної підтримки інвестиційної діяльності, тривалим терміном окупності інвестицій та високим економічним ризиком, низькою поінформованістю потенційних інвесторів тощо.

7. З урахуванням негативних тенденцій, які характерні для останніх років діяльності підприємств харчової промисловості, було визначено низку проблем, пов'язаних із зношеністю основних засобів, проблемами якості та сировинного забезпечення, що зумовило необхідність методичного підходу для розв'язання основних проблем підприємств у харчової промисловості через визначення можливих напрямів інвестиційного розвитку підприємства.

8. Визначений негативний вплив стану сировинної бази підприємств харчової промисловості дозволив на основі сформульованого взаємозв'язку основних проблем харчової промисловості та сільського господарства (зношеність основних засобів, кадрові проблеми та забезпечення необхідного обсягу сировини, великі витрати при доставці) обумовив необхідності у розробці конкретних пропозицій щодо напрямів інвестиційної стратегії зорієнтованих на техніко-технологічне переоснащення, якість та безпечність продукції, вдосконалення упаковки тощо.

9. Для підвищення ефективності реалізації інвестиційної стратегії було переглянуто існуючі підходи та запропоновано послідовність управлінських дій, яка передбачає врахування зовнішніх та внутрішніх критеріальних обмеження та зв'язок з базовими стратегічними альтернативами, що дозволило розробити підхід до визначення напрямів інвестиційної стратегії підприємств харчової промисловості з урахуванням базової та інвестиційної стратегій підприємства.

На основі проведеної діагностики для підприємства харчової промисловості обґрунтовується оптимальний варіант інвестиційної стратегії для конкретного підприємства.

Для кожного з обраних для проведення дослідження підприємств харчової промисловості запропоновано напрями інвестиційної стратегії, кожен з яких може бути впровадженим у практичну діяльність, що забезпечить досягнення загально організаційних цілей. Визначені напрями інвестиційної стратегії спрямовані на забезпечення успішної реалізації базової стратегії на практиці та на забезпечення ефективного функціонування підприємства. Реалізація відповідних напрямів інвестиційної стратегії передбачає: оновлення технологічного устаткування, розширення асортименту продукції, що випускається, вивчення попиту споживачів для розуміння потреб ринку, каналів розподілу, впровадження системи управління якістю, формування надійної системи забезпечення сировиною, створення вертикальних інтеграційних об'єднань, ефективне використання виробничих потужностей тощо.

Реалізація одержаних у дисертаційній роботі результатів сприятиме успішному вибору інвестиційної стратегії та управлінню нею на підприємствах харчової промисловості, що дозволить підвищити рівень їх конкурентоспроможності та вийти на нові стратегічні позиції на ринку.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Колективна монографія

1. Форкош Н. М. Фінансовий стан та інвестиційно-інноваційний розвиток підприємств харчової промисловості України в контексті їх взаємовпливу / І. В. Левицька, Н. М. Форкош // Колективна монографія «Інноваційно-інвестиційна діяльність як чинник стабілізації економіки України». – Запоріжжя: Запорізький національний університет. – Т. 2. – 2010. – С. 245-252 (*Особистий внесок здобувача: 0,3 д.а.*).

Статті у наукових фахових виданнях

2. Форкош Н. М. Вплив стану сільського господарства на стан харчової промисловості України / Н. М. Форкош // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – 2009. □ №31 – С. 103-105 (*0,4 д.а.*).

3. Форкош Н. М. Особливості формування інвестиційної стратегії / Н. М. Форкош // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – 2010. □ №36 – С. 119-124 (*0,3 д.а.*).

4. Форкош Н. М. Особливості інвестиційно-інноваційного розвитку агропромислового комплексу України / Н. М. Форкош // Вісник Хмельницького національного університету. – Хмельницький: Хмельницький національний університет. □ 2010. □ №4, Т. 3 – С. 149-152 (*0,3 д.а.*).

5. Форкош Н. М. Роль інвестиційної стратегії у вирішенні проблем підприємств харчової промисловості / Н. М. Форкош // Проблеми науки. – Київ: ЦНТІ. – 2012. □ №6 С. 15-21 (*0,3 д.а.*).

Тези доповідей

6. Форкош Н. М. Роль функціональних стратегій у розвитку підприємства / Н. М. Форкош : зб. наук. праць V міжнар. наук.-практ. конф. [«Проблеми економіки підприємств у сучасних умовах»], (Київ, 19-20 березня 2009 р.) / М-во освіти і науки, молоді та спорту Укр., Нац. ун-т харч. технол. – К.: НУХТ, 2009. – С. 113 (0,05 д.а.).

7. Форкош Н. М. Аналіз інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості / Н. М. Форкош : зб. наук. праць 75-ї наук. конф. молод. учен., аспір. і студ. [«Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у ХХІ ст. »], (Київ, 13-14 квітня 2009 р.) / М-во освіти і науки, молоді та спорту Укр., Нац. ун-т харч. технол. – К.: НУХТ, 2009 – Ч. 1. С. 96 (0,03 д.а.).

8. Форкош Н. М. Стратегічне планування як інструмент забезпечення ефективного функціонування підприємства / Н. М. Форкош : матер. II Всеукр. наук.-практ. конф. студ., аспір. і молод. учен. [«Участь молоді в розвитку економіки та суспільства України»], (Київ, 17-19 лютого 2011р.): / М-во освіти і науки, молоді та спорту Укр., Нац. ун-т харч. технол. – К.: НУХТ, 2011. – Ч. 3. – С. 52 (0,04 д.а.).

9. Форкош Н. М. Розвиток промислових підприємств в контексті інноваційного розвитку економіки/ Н. М. Форкош : матер. VI міжнар. наук.-практ. конф. [«Проблеми економіки підприємств у сучасних умовах: матеріали міжнародної науково-практичної конференції»], (Київ, 13-14 травня 2010 р.) / М-во освіти і науки, молоді та спорту Укр., Нац. ун-т харч. технол. / М-во освіти і науки, молоді та спорту Укр., Нац. ун-т харч. технол. – К.: НУХТ, 2010 – Ч. 2. □С. 48 (0,03 д.а.).

10. Форкош Н. М. Визначення функції управління підприємствами / Н.М. Форкош : матер. наук.-практ. конф. [«Новітні технології, обладнання, безпека та якість харчових продуктів: сьогодення та перспективи»],(Київ, 27-28 вересня 2010 р.) / М-во освіти і науки, молоді та спорту Укр., Нац. ун-т харч. технол. – К. НУХТ, 2010 – С. 79 (0,04 д.а.).

11. Форкош Н. М. Характеристика функціональних стратегій / Н. М. Форкош : матер. IV міжнар. наук.-практ. конф. [«Проблеми економіки підприємств в умовах сталого розвитку: міжнародної науково-практичної конференції»], (Київ, 3-4 квітня 2008 р.) / М-во освіти і науки, молоді та спорту Укр., Нац. ун-т харч. технол. – К.: НУХТ, 2008 – С. 86 (0,06 д.а.).

12. Форкош Н. М. Проблеми інвестування економіки України / Н. М. Форкош : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. студ., аспір. і молод. учен. [«Участь молоді в розвитку економіки та суспільства України»], (Київ, 10 березня 2010 р.) / М-во освіти і науки, молоді та спорту Укр., Нац. ун-т харч. технол. – К.: НУХТ, 2010 – С. 206 (0,06 д.а.).

АНОТАЦІЯ

Форкош Н.М. Управління інвестиційною стратегією на підприємстві. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Національний університет харчових технологій, Київ, 2012.

У дисертаційній роботі наведено теоретико-методичні основи управління розвитком підприємств, проведений аналіз інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості та виявлено ряд проблем, що потребують вирішення шляхом інвестиційного розвитку.

У роботі запропоновано алгоритм реалізації інвестиційної стратегії, в якому розкрито зв'язок базових стратегічних альтернатив із напрямками інвестиційної стратегії, визначена залежність між напрямками інвестиційної стратегії, вибору джерел фінансування та показниками майнового стану підприємства, ліквідності, платоспроможності та рентабельності діяльності. Запропоновано набір напрямів інвестиційної стратегії для кожного з обраних підприємств для подолання наявних на підприємствах проблем.

Ключові слова: інвестиційна стратегія, інвестиційний розвиток, харчова промисловість, напрями інвестиційної стратегії, управління інвестиційною стратегією.

АННОТАЦИЯ

Форкош Н.М. Управление инвестиционной стратегией на предприятии. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Национальный университет пищевых технологий, Киев, 2012.

В диссертационном исследовании рассмотрены основные методологические подходы управления развитием предприятий, в контексте инвестиционной деятельности предприятий пищевой промышленности. Обозначены проблемы требующие решения с привлечением инвестиционного развития.

Пересмотрены подходы к реализации управленческих действий и предложен подход, учитывающий внешние и внутренние ограничения, которые являются критериями реализации направлений инвестиционной стратегии. Таким образом, стало возможным предложить оптимальный вариант инвестиционной стратегии для конкретных предприятий пищевой промышленности. При рассмотрении процедуры формирования инвестиционной стратегии была выявлена необходимость расширения инструментария реализации конкретных направлений инвестиционной стратегии, что в свою очередь дало возможность определить перечень возможностей для финансовых вложений с целью достижения оптимальных результатов.

Центральным пунктом работы является алгоритм реализации инвестиционной стратегии, который дал возможность выявить связь базовых

стратегических альтернатив с направлениями инвестиционной стратегии. Также в исследовании предложена схема взаимозависимости направлений инвестиционной стратегии и выбора источников финансирования с показателями имущественного положения, ликвидности, платежеспособности и рентабельности предприятия пищевой промышленности. Разработаны основные направления инвестиционной стратегии для каждого из выбранных предприятий для более успешного развития и реализации потенциала путем решения возникающих на предприятиях проблем. Осуществлены расчеты, исходя из предложенных стратегий в конкретные периоды деятельности выбранных предприятий.

Ключевые слова: инвестиционная стратегия, инвестиционное развитие, пищевая промышленность, направления инвестиционной стратегии, управление инвестиционной стратегией.

SUMMARY

Forkosh NM Management investment strategy for enterprises. - Manuscript.

Dissertation for the degree of candidate of economic sciences, specialty 08.00.04 - economics and management (by sector). – National University of Food Technologies, Kyiv, 2012.

The dissertation presented theoretical and methodological foundations of the development of enterprises, the analysis of investment activity in the food industry and identified a number of issues that need to be addressed through investment development.

In this paper, an algorithm for the implementation of investment strategies in which series connection of basic strategic alternatives in areas of investment strategy, developed a scheme based areas of investment strategy and choice of funding sources with indicators of economic status, liquidity, solvency and profitability of food companies proposed a set of directions for each investment strategy with selected companies to overcome the existing problems in the business.

Keywords: investment strategy, investment development, food processing, areas of investment strategy, management investment strategy.